

Nr 115

Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående yrkesfiskares rätt till avdrag för ökade levnadskostnader; given den 29 mars 1974.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden, föreslå riksdagen att bifalla det förslag om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

CARL GUSTAF

G. E. STRÅNG

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås bestämmelser om rätt för yrkesfiskare till avdrag för ökade levnadskostnader. Avdragets storlek bör anknytas till det normalbelopp för ökade levnadskostnader som riksskatteverket bestämmer varje år.

Avdraget föreslås bli schablonmässigt beräknat med utgångspunkt i att antalet fiskedagar är 150. Kan den skattskyldige visa att han fiskat avsevärt mer än 150 dagar under ett år, ökas avdraget. Om fiskeresor som medför avdragsrätt förelegat endast under en betydligt mindre del av året än 150 dagar bör avdraget minskas i förhållande därtill.

Med det normalbelopp för ökade levnadskostnader som gäller vid 1974 års taxering skulle schablonavdraget enligt de föreslagna normerna ha uppgått till 3 000 kr. för s. k. havsfiskare, för vilka fiskeresorna normalt överstiger ett dygn.

De föreslagna avdragsnormerna avses bli tilläpade fr. o. m. 1975 års inkomsttaxering.

Förslag till**Lag om ändring i kommunalskattelagen (1928: 370)**

Härigenom förordnas att i kommunalskattelagen (1928: 370) skall till anvisningarna till 29 § fogas en ny punkt, 19, av nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***Anvisningar**

till 29 §

19. Yrkesfiskare som under längre tidsperioder personligen bedrivit fiske äger åtnjuta avdrag för den ökning i levnadskostnaden, som han därvid kan hava fått vidkännas på den grund att han vistats utom sin vanliga hemort. Riksskatteverket fastställer för varje kalenderår belopp motsvarande högsta normala ökning i levnadskostnaden för ett dygn vid havsfiske och annat yrkesfiske.

Denna lag träder i kraft två veckor efter den dag, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling och tillämpas första gången vid 1975 års inkomsttaxering.

Utdrag av protokollet över finansärenden hållet inför Hans Maj: Konungen i statsrådet den 29 mars 1974.

Närvarande: statsministern PALME, statsråden STRÄNG, JOHANSSON, ASPLING, LUNDKVIST, GEIJER, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, CARLSSON, GUSTAFSSON, ZACHRISSON, LEIJON, HJELM-WALLÉN.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *lag angående yrkesfiskares rätt till avdrag för ökade levnadskostnader* och anför.

Inledning

Frågan om yrkesfiskarnas skatteförhållanden har aktualiserats under det senaste året. Sveriges fiskares riksförbund har i skrivelse till finansdepartementet den 24 augusti 1973 hemställt att generellt skatteavdrag och resultatutjämningsfond införs för fiskare i Sverige i likhet med vad som gäller eller i framtiden kommer att gälla i Norge. I skrivelse till finansdepartementet den 9 februari 1974 har Svenska Västkustfiskarnas centralförbund överlämnat en resolution, som antagits vid möte samma dag med representanter för samtliga lokalavdelningar inom förbundet. I resolutionen framförs krav om att de svenska yrkesfiskarna i skattehänseende framdeles måtte behandlas i enlighet med de villkor som gäller för yrkesfiskare i de nordiska grannländerna.

Jag avser nu att ta upp frågan om avdrag för ökade levnadskostnader för yrkesfiskarna. I sammanhanget vill jag erinra om de stödåtgärder på fiskets område som föreslagits riksdagen i propositionen 1974: 45.

Nuvarande ordning

Både de svenska yrkesfiskare som äger båt eller del däri och de fiskare som inte har sådan äganderätt betraktas som egna företagare. Detta beror på det speciella lottsystem efter vilket inkomsten fördelas mellan fiskarna i ett fiskelag. Anställningsförhållande föreligger således inte och bestämmelserna om sjömansskatt gäller därför inte. Dessa är nämligen tillämpliga endast på anställda ombord på svenska handelsfartyg i viss storlek [1 § förordningen (1958: 295) om sjömansskatt].

Då yrkesfiskarna sålunda anses som egna företagare, beskattas deras inkomst såsom rörelseinkomst och de påförs allmän arbetsgivaravgift samt ATP-avgift och övriga socialförsäkringsavgifter.

Vid beräkning av yrkesfiskarnas inkomst gäller reglerna för rörelsebeskattning i 27—30 §§ kommunalskattelagen (1928: 370, KL). Till ledning vid 1974 års taxering har vidare i länsanvisningarna för Kalmar, Gotlands, Blekinge, Kristianstads, Malmöhus, Hallands samt Göteborgs och Bohus län upptagits vissa normer avseende yrkesfiskarnas beskattning. I samtliga dessa anvisningar, vilka fastställts av riksskatteverket (RSV) den 7 november 1973, finns normer för avdrag för värdeminskning av fiskebåt. Enligt dessa kan yrkesfiskare vid plan- enlig avskrivning i regel medges avdrag för värdeminskning av fiskebåt med 10 % av anskaffningsvärdet. Enligt länsanvisningarna för Kalmar, Gotlands, Blekinge, Kristianstads och Malmöhus län bör förmånsvärde av egen fiskkonsumtion tas upp till 100 kr. per vuxen och år. I Hallands samt Göteborgs och Bohus län bör detta förmånsvärde per vuxen person och år vara för yrkesfiskare 230 kr. och för s. k. hemmafiskare 110 kr. Barn under 16 år medräknas inte enligt de båda sistnämnda länsanvisningarna.

Särskilda normer för yrkesfiskares avdrag för fördyrade levnadskostnader lämnas i länsanvisningarna för Blekinge, Hallands samt Göteborgs och Bohus län. Enligt anvisningen för Blekinge län kan fiskare, som under längre tidsperioder vistats utanför hemorten och som gör sannolikt att merutgifter för kost uppkommit, medges avdrag för ökade levnadskostnader med skäligt belopp — dock högst 700 kr. för år. Enligt de likalydande anvisningarna för Hallands samt Göteborgs och Bohus län kan yrkesfiskare, som på grund av sitt arbete under längre tidsperioder vistats utom hemorten och som gör sannolikt att han fått vidkännas merutgift för proviant, merkostnader vid besök i främmande hamnar, såsom för telefonsamtal och andra småutgifter, samt kostnader för rensknivar, skyddshandskar m. m., medges avdrag för sådana utgifter med skäligt belopp — dock om inte annat visas högst 1 100 kr. för år räknat. För annan yrkesfiskare — ej s. k. hemmafiskare — som vistats utom hemorten och som gör sannolikt att han haft merutgifter, begränsas motsvarande avdrag till högst 700 kr. för år räknat.

Skatteregler i Danmark och Norge

I D a n m a r k tillämpas vissa särskilda avdragsregler vid beskattningen av fiskare. För *fördyrade levnadskostnader* får avdrag göras med 3 000 danska kr. (dkr.) per år. Om en fiskare kan visa att han har fiskat mer än 150 dagar på ett år, kan han — utöver 3 000 dkr. — dra av 20 dkr. per dag för de fiskedagar som överstiger 150. Motsvarande avdrag medges då fiske av kortare varaktighet utförs från främmande hamnar. Om fiskeresornas längd normalt inte överstiger ett dygn men det ändå får anses rimligt med ökade proviantomkostnader, kan avdrag medges med 2 200 dkr. per år. Om förenämnda förutsättningar förelegat

endast under någon del av året, reduceras de årliga avdragen i förhållande därtill.

Vidare får danska fiskare göra avdrag för extra utgifter för *sjöutrustning*. Under förutsättning att fiskeresorna normalt varar mer än ett dygn, medges avdrag om 1 000 dkr. per år för sådan utrustning. Om fisketurernas varaktighet normalt inte överstiger ett dygn men fisket försiggår under sådana former att särskild sjöutrustning måste anses nödvändig, medges ett extra avdrag som kan uppgå till maximalt 900 dkr. årligen.

I Norge gäller att fiskare har möjligheter att göra vissa avdrag vid taxeringen för merutgifter för *skyddskläder*. För t. ex. fiske vid Västgrönland kan man utnyttja ett maximalt avdrag för detta ändamål med 600 norska kr. (nkr.) per år. I Finnmark tillämpas en avdragssumma på 700 nkr. per år för helårsfiskare på större båtar i s. k. bank- och havsfiske, medan beloppet för helårsfiskare i kust- och fjordfiske har satts till 400 nkr. samt för säsongfiskare från 300 till 420 nkr. För helårsfiskare, som också bedriver sälfångst, utgör det avdragsgilla beloppet 620 nkr.

Avdrag får vidare göras för *gemensamt kosthåll* under fisket och fångsten. Vidare stadgas att skattskyldig, som under minst 15 veckor av inkomståret personligen har bedrivit fiske eller deltagit i fångst på havet eller vid kusten kan begära *särskilt avdrag* med ett belopp som svarar mot 14 % av den skattskyldiges nettoinkomst från fisket eller fångsten. Detta belopp får dock inte överstiga 4 000 nkr. per år. Detta särskilda avdrag beräknas på nettointäkten av fisket (fångsten) men i beräkningsunderlaget görs inte avdrag för någon del av den skattskyldiges utgifter för försäkringspremier, personlig utrustning såsom oljekläder och liknande, resekostnader eller eventuella merkostnader för uppehåll utanför hemmet.

Departementschefen

Fiskerinäringens lönsamhet och andra med fiskerinäringen sammanhängande problem behandlas f. n. av fiskerinäringsutredningen (Jo 1968: 32). I årets statsverksproposition (prop. 1974: 1 bil. 11 s. 68) har 3 milj. kr. anvisats som särskilt omställningsstöd för fiskare m. m. Vidare föreligger nu i propositionen 1974: 45 förslag om olika stödåtgärder på fiskets område. Bland annat har däri föreslagits att omkring 8 milj. kr. ställs till förfogande för marknadsreglering av fisk, m. m. under budgetåret 1974/75. Vidare har föreslagits att finansieringen av fiskeinvesteringar underlättas genom att lånen från fiskerilånefonden kompletteras med statliga lånegarantier. Fiskerinäringens speciella problem har således uppmärksamats och kommer fortsättningsvis att bli föremål för ytterligare prövning. Jag har emellertid ansett att fog förelig-

ger att uppmärksamma fiskerinäringens speciella förhållanden även med avseende på omkostnadsavdragen vid beskattningen.

Beräkningen av ett fiskelags totala skattemässiga intäkt sker enligt allmänna rörelsebeskattningsregler. Någon revidering i detta avseende är inte påkallad. Mot bakgrund av principen om likformighet i beskattningen kan någon regel inte införas om reduktion av den intäkt som på grund av varje yrkesfiskares lott tilläggs honom. I stället vill jag här rikta uppmärksamheten på avdragssidan vid den individuella beskattningen av yrkesfiskarna.

Många yrkesfiskare bedriver under långa tidsperioder sitt fiske långt ifrån hemorten. De får därvid vidkännas ökade levnadskostnader för proviant, telefonsamtal m. m. Som tidigare angetts medges avdrag i viss utsträckning för sådana kostnader enligt några av de länsanvisningar som RSV fastställer. Normalbeloppet för sådant avdrag är vid 1974 års taxering 1 100 kr. för helt år för s. k. havsfiskare. För andra yrkesfiskare är motsvarande maximala belopp 700 kr. Beloppen inkluderar även kostnader för vissa arbetsredskap (rensknivar, skyddshandskar m. m.).

Man har i olika sammanhang gjort gällande att de avdrag, som yrkesfiskarna medges bl. a. för ökade levnadskostnader, är alltför låga. Det anförs därvid att sjölivet långt borta från hemmet orsakar merkostnader av helt annan storlek än nu avdragsgilla 5—7 kr. per dag.

Enligt reglerna i 29 § 1 mom. KL får avdrag göras från bruttointäkten av rörelse för allt, som är att anse som driftkostnad. I exemplifieringen i lagrummet på sådana kostnader anges inte ökade levnadskostnader för rörelseidkaren. Exemplifieringen avser emellertid inte att vara uttömmande, vilket också framgår av att RSV fastställt anvisningar i ämnet såvitt angår yrkesfiskarna. Avdrag för ökade levnadskostnader medges sålunda även rörelseidkare. Rörelseidkares kostnader för resor i bil till och från arbetsplatsen får dras av efter i princip samma normer som gäller för anställd med inkomst av tjänst. I dessa fall tillämpas analogt de grunder för avdrag som RSV enligt punkt 3 resp. 4 av anvisningarna till 33 § KL skall fastställa för taxeringen.

För min del finner jag det naturligt att yrkesfiskarnas avdrag för ökade levnadskostnader så långt som möjligt anknyts till det normalbelopp som enligt punkt 3 av anvisningarna till 33 § KL ligger till grund för anställdas avdrag för sådana kostnader. Jag anser att avdraget normalt skall schablonmässigt medges s. k. havsfiskare och beräknas för ökade kostnader under 150 fiskedagar.

Det normalbelopp som RSV enligt punkt 3 av anvisningarna till 33 § KL fastställer för varje år skall motsvara största normala ökning i levnadskostnaden för ett dygn. Normalbeloppet har vid 1974 års taxering fastställts till 99 kr., varav för bostad 48 kr., kost 46 kr. och diverse

småutgifter 5 kr. Avdrag för ökade levnadskostnader medges med motsvarande belopp under förutsättning att traktamenten inte utgått med lägre belopp. Enligt RSV:s anvisning Dt 1974: 2 skall avdrag för ökade levnadskostnader medges med följande belopp.

Förrättningens art	Avdrag medges med	Avdragets fördelning		
		Bostad	Kost	Diverse småutgifter
Kortidsförrättning samt första 15 dyggen av varje långtidsförrättning	99	48	46	5
Långtidsförrättning fr. o. m. 16 dygnet	60	28	29	3
Endagsförrättning som varat mer än 4 men ej mer än 10 timmar i följd	20	—	20	—
Endagsförrättning som varat mer än 10 timmar i följd	40	—	40	—

Yrkesfiskarnas ökade levnadskostnader kan närmast jämföras med dem som uppkommer vid långtidsförrättning. Emellertid föreligger inte några ökade bostadskostnader för fiskarna. Med hänsyn till yrkesfiskarnas speciella förhållanden torde därför de avdragsgilla ökade levnadskostnaderna normalt vara lägre än vid långtidsförrättning. Ett rimligt schablonvärde erhålls enligt min mening om man som riktpunkt för avdragsrätten har ett belopp motsvarande 1/3 av normalbeloppet vid långtidsförrättning i vilket vid behov görs en lämplig avrundning. Det innebär vid normalbeloppet 60 kr. per dygn (1974 års taxering) ett avdrag med 20 kr. per dygn. Avdraget bör motsvara ökade kostnader för mat och diverse småutgifter. Däremot bör det inte avse yrkesredskap och arbetskläder. Avdragsrätten i sistnämnda hänseende har i vissa delar behandlats i en av RSV den 15 november 1973 avgiven promemoria med förslag till viss avdragsrätt vid inkomstbeskattningen för kostnader för arbetskläder m. m. och får övervägas i detta sammanhang.

Rätt till avdrag enligt vad jag nu sagt bör tillkomma yrkesfiskare, dvs. den som har fisket som enda yrke eller huvudycke. Avdragsbeloppet 20 kr. för fiskedag bör medges sådan yrkesfiskare som tillhör gruppen havsfiskare. För dessa yrkesfiskare överstiger fiskeresorna normalt ett dygn. Yrkesfiskare som normalt företar kortvarigare fiskeresor bör skäligen medges avdrag med hälften av det nyss föreslagna beloppet, dvs. 1/6 av normalavdraget vid långtidsförrättning.

Jag förordar alltså att yrkesfiskares rätt till avdrag för fördyrade levnadskostnader bestäms enligt vad jag nu angett. Avdraget bör normalt

medges med schablonbelopp som det bör ankomma på RSV att bestämma årligen. Kan den skattskyldige visa att ökningen av levnadskostnaderna varit avsevärt större än schablonen, får avdragsrätten gälla det högre beloppet.

Tillämpad på 1974 års inkomsttaxering hade avdraget enligt de nu angivna grunderna blivit 3 000 kr. för de yrkesfiskare som gör långvariga fiskeresor och 1 500 kr. för övriga yrkesfiskare. Det förhållandevis väl tilltagna schablonavdraget bör frångås endast undantagsvis. Därigenom förenklas även taxeringsarbetet. Skäl att frångå schablonavdraget bör endast föreligga då fiskedagarna avsevärt överstigit 150 dagar eller betydligt understigit denna tidsperiod eller de verkliga kostnaderna av annan orsak avviker avsevärt från schablonbeloppet. Det torde vara lämpligt att RSV lämnar närmare anvisning om tillämpning av schablonregeln i dessa avseenden.

Som jag tidigare framhållit innebär förslaget om avdrag för ökade levnadskostnader i förvärvskällan rörelse och för yrkesfiskarna inte något nytt i princip i förhållande till gällande praxis på området. Den föreslagna bestämmelsen medför givetvis inte någon förändring av gällande rättsläge då det gäller andra rörelseidkares rätt till avdrag för ökade levnadskostnader.

Den föreslagna bestämmelsen bör införas i en ny punkt 19 av anvisningarna till 29 § KL. Den bör tillämpas första gången vid 1975 års taxering.

Hemställen

Under återopande av det anförda hemställer jag att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att antaga inom finansdepartementet upprättat förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen (1928: 370).

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Agneta Heide